

برآورد از اوضاع تا دومین روز درگیری ها میان ایران و دشمن صهیونی

هیتلر خاورمیانه در عملیات بارباروسا

سید مهدی طالبی

یوزدهشگر حوزه بین الملل

«بنیامین نتانیاهو»، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی بالاخره روز جمعه با همان ماشین جنگی‌ای که ۲۱ ماه زنان و کودکان غزه را کوبیده بود، به ایران حمله کرد. موج نخست حملات دقیق‌ترین‌ها بودند و طی آن برخی از عالی‌رتبه‌ترین فرماندهان ایرانی به شهادت رسیدند؛ سردار «محمد باقری» رئیس ستاد مشترک نیروهای مسلح، سردار «غلامعلی رشید» فرمانده قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا(ص)، سردار «حسین سلامی» فرمانده سپاه، سردار «امیرعلی حاجی‌زاده» فرمانده نیروی هوافضای سپاه، سردار «غلامرضا محرابی» معاون اطلاعات ستادکل نیروهای مسلح و سردار «مهدی ربانی» معاون عملیات ستادکل نیروهای مسلح از جمله این فرماندهان عالی بودند. در این حملات همچنین ۹ دانشمند هسته‌ای با نام‌های عبدالحمید مینوچهر، احمدرضا ذوالفقاری، سیدامیرحسین فقهی، اکبر مطلبی‌زاده، دکتر محمدمهدی طهرانچی و فریدون عباسی، علی بکایی کریمی، منصور عسگری و سعید برچی به شهادت رسیدند. ترور این افراد نیز به ناجوانمردانه‌ترین شکل بود به گونه‌ای که در این وقایع خانواده آن‌ها و برخی از همسایگانشان نیز شهید شدند. تنها در حمله به یک ساختمان ۱۴ طبقه در شهرک شهید چمران تهران، آمارها حکایت از شهادت ۶۰ نفر دارد. جنگی که همه انتظار وقوع آن را می‌کشیدند بالاخره آغاز شد. پس از سردرگمی‌های ابتدایی در روز جمعه، با نزدیک شدن به غروب آفتاب، عملیات صهیونیست‌ها نیز کم‌فروغ شد؛ چتر پدافندی ایران پس از غافلگیری و ضربات اولیه بازیابی شده و موفق به سرنگونی جنگنده‌های دشمن شد و سپس در آخرین ساعات روز جمعه، عملیات هجومی «وعده صادق ۳» با پرتاب صدها موشک در چند موج اجرا شد. در این گزارش تلاش شده با توجه به سؤالات مهمی که درخصوص جنگ، خسارات و توان طرفین وجود دارد، به موارد مهمی اشاره شود.

■ ■ ■

تأسیسات ایران

نیمه غربی ایران که محل واقع شدن بیشترین جمعیت، شهرها و تأسیسات ایران است، در طول ۸ سال جنگ تمحیلی با رژیم بعث عراق طی سال‌های ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۷ در برابر تهاجم هوایی جنگنده‌ها و بمب‌افکن‌های سنگین ارتش بعث عراق گشوده بود. علی‌رغم برخورداری ایران از پدافند هوایی و جنگنده‌ها، تسلیح مداوم عراق به سلاح‌های جدید و کاهش موجودی ایران در پی تلفات جنگ و فرسودگی باعث شده بود عراق در آسمان ایران دارای آزادی عمل نسبی باشد. در مواردی بمب‌افکن‌های سنگین عراقی در ارتفاع پایین با مسلسل خود خیابان‌های تهران را به رگبار می‌بستند.

در آن دوره صدام به سلاح‌های نقطه‌زن نیز مجهز بود و بر فراز ایران دست به سوختگیری می‌زد. میراث‌های اف-۱ تحویلی به عراق از سسوی فرانسه دارای قابلیت سوختگیری «بار به بار» بودند، به این شکل که یک جنگنده سلاح‌های اصلی را حمل می‌کرد و جنگنده دیگر وظیفه سوخت‌رسانی را در اختیار داشت. عراقی‌ها با چنین ترکیبی و به‌کارگیری موشک هدایت لیزری ای ال-۳۰ به نیروگاه برق نکا در مازندران حمله کردند. تأسیسات زیرساختی، اقتصادی، نظامی و هسته‌ای ایران تعدادی بالا داشته و از نظر جغرافیایی پراکنده هستند. این ویژگی‌ها باعث شده آسیب زدن مؤثر به آن‌ها دشوار باشد، اما در مقابل تأسیسات رژیم معدود و متمرکزند.

برآورد از ظرفیت تهاجمی طرفین

فارغ از قدرت پدافندی ایران و رژیم صهیونیستی که اهمیت بسیار بالایی دارد، برآورد از قدرت تهاجمی نیز نقش حیاتی دارد؛ به ویژه برای ایران که درصدد مهار تل‌آویو و ترمیم بازدارندگی خود است.

دشواری‌های عملیاتی حمله به ایران

جنگنده‌های رژیم برای بمباران غزه، لبنان و سوریه با هیچ سیستم هشدار زودهنگام و پدافندی روبه‌رو نیستند. از سوی دیگر به دلیل فاصله نزدیک، با حداکثر توان خود سلاح حمل کرده و در مدت زمانی کوتاه عملیات خود را انجام می‌دهند.

حمله به ایران اما دشوارتر است. در حمله به ایران به دلیل وجود سیستم‌های هشدار زودهنگام، پیش از رسیدن جنگنده‌ها آمادگی ایجاد شده و از سوی دیگر تعداد زیادی سامانه پدافندی برای درگیری با آن‌ها موجود است. تعداد این سامانه‌ها به اندازه‌ای است که حتی در صورت نابودی برخی از آن‌ها، به سرعت سامانه‌های جایگزین، وارد می‌شوند.

به همین دلیل حمله به ایران دشواری‌های زیادی دارد. در این وضعیت، آرایش نیروی هوایی رژیم برای حمله به ایران متفاوت از حمله به مناطق شام است. به جهت آمادگی ایران باید کاروانی از جنگنده‌ها برای حمله آماده شوند که شامل دست کم سه گروه از جنگنده‌ها می‌شود. گروه اول شامل جنگنده‌های حامل موشک‌های ضد رادار برای سرکوب دفاع هوایی است. گروه دوم جنگنده‌های حامل موشک‌های هوا به هوا برای اسکورت کاروان را شامل می‌شود. گروه سوم اما جنگنده‌های اصلی حامل تسلیحات تهاجمی برای حمله به اهداف تعیین‌شده در ایران هستند. این گروه تنها نسبتی از کاروان تهاجمی است، درحالی‌که در شام تمام کاروان را این گروه تشکیل می‌دهند. با این‌حال وضعیت برای جنگنده‌های گروه سوم نیز در برابر ایران متفاوت از وضعیت منطقه شام خواهد بود. در شام جنگنده‌های صهیونیست با بارگیری کامل تسلیحاتی، با بمب‌های سقوط آزاد که تماماً مواد منفجره هستند و بدون سوخت کامل در باک‌های داخلی به پرواز در می‌آیند. در برابر ایران اما جنگنده‌های رژیم باید با مخازن سوخت داخلی، تطبیقی و خارجی کامل پرواز کنند که این مسئله خود باعث کاهش وزن مهمات قابل حمل توسط آن‌ها می‌شود. از طرفی دیگر مهمات مورد استفاده از نوع دوریابستا بوده که کسری از آن را مواد منفجره تشکیل می‌دهد. به عنوان نمونه، اگر در حمله به لبنان یک بمب یک‌تنی پرتاب می‌شود، تقریباً تمام آن مواد منفجره است، اما اگر یک موشک بالستیک سه یا سه و نیم تنی به سمت ایران پرتاب شود، این موشک دارای کلاهک ۱۰۰۰ الی ۳۰۰۰ کیلوپی خواهد بود. موشک‌های بالستیک رژیم هواپرتاب بوده و به همین دلیل در حوزه کلاهک قابلیت حمل محدودیت وزنی دارند. این مسئله شامل موشک‌های کروز هواپرتاب رژیم نیز می‌شود.

تهدید سه‌گانه علیه موجودی نیروی هوایی رژیم صهیونی

حمله به ایران احتمال سرنگونی و کاهش موجودی جنگنده‌ها را در پی دارد. این مسئله می‌تواند برای اولین بار پس از عملیات طوفان الاقصی، نیروی هوایی رژیم را از نظر پدافند هوایی دشمن زیر ضربه ببرد. درحال حاضر نیروی هوایی رژیم به عنوان مهم‌ترین بازوی آن سه تهدید احساس می‌کند.

الف) ساقط شدن توسط پدافند هوایی ایران

ایران تاکنون چندین هواگرد رژیم ششامل جنگنده و پهپاد را هدف قرار داده

تجزیه‌طلب که البته بیشتر توان آن‌ها به‌جای شورش صرف ایفای نقش پیاده‌نظام موساد در به پرواز درآوردن کوادکو پترها شد. این احتمال اندک است. ضمن دیگر بودن گروه‌های تحریک‌کننده، از نظر عمومی نیز اوضاع برخلاف تصور صهیونیست‌هاست. صهیونیست‌ها مانند تحولات ۱۴۰۱، ادعا می‌کنند در صورت اقدام هماهنگ دشمنان، جمعیت میلیونی در خیابان‌های ایران در حمایت از مداخله خارجی ایجاد خواهد شد، اما آنچه تاکنون رخ داده افزایش انسجام ملی ایران در برابر دشمن خارجی بوده است. نتانیاهو نمتها نمی‌تواند در داخل ایران پارکشی کند، بلکه تمام مردم ایران را متوجه این موضوع ساخت که رژیم صهیونی اصلی‌ترین دشمن کشورشان است.

ب) ورود دسته‌های مسلح از جداره‌های مرزی

دوم ورود گروه‌های تروریستی از مرزها که حملات رژیم به برخی پایگاه‌های مرزی حکایت از زمینه‌سازی برای آن داشت، به‌ویژه حملات گروه‌های تروریستی مستقر در کردستان عراق. بر همین اساس در روزهای اخیر و با افزایش احتمال حمله رژیم، توافقات پیشین بیشتر پیگیری شد. احتمالاً کنترل می‌شوند.

ج) اقدام در پیرامون

سومین احتمال اقدام در محیط پیرامونی، مانند حمله آذربایجان به جنوب ارمنستان برای اشغال این منطقه است. مسئله «اقدام در پیرامون» با «اقدام از پیرامون» متفاوت است. در این بخش منظور سناریو اقدام از پیرامون علیه خاک ایران نیست، بلکه اقدام در پیرامون بر ضد منافع ایران اما به شکل غیرمستقیم است. احتمال این سناریو بالاست.

۲ رژیم صهیونیستی

صهیونیست‌ها نیز با خطراتی مشابه با ایران با اندک تفاوت‌هایی روبه‌رو هستند.

الف) شورش داخلی

از نظر داخلی خطر عملیات‌های شهادت‌طلبانه فلسطینی‌ها و عوامل اطلاعاتی ایران در درون سرزمین ۱۹۴۸ وجود دارد.

ب) ورود دسته‌های مسلح از جداره‌های مرزی

عامل خطر دیگر احتمال عملیات‌های گروه‌های شبه‌نظامی فلسطینی در غزه و کرانه باختری و ورودشان به مرزهای ۱۹۴۸ است.

ج) اقدام از پیرامون

خطر سوم به احتمال مواجهه با حمله از سمت لبنان و مرزهای سوریه بازمی‌گردد. مهم آن است که در خصوص ایران سناریو موجود «اقدام در پیرامون» است، اما صهیونیست‌ها سناریوی تندتری پیش رو دارند و با موضوع «اقدام از پیرامون» روبه‌رو هستند که به معنای حمله مستقیم به آن‌هاست.

— قدرت پدافندی

بخش مهمی از نبرد میان ایران و رژیم صهیونیستی مربوط به نبرد و قیاس بین پدافند‌هاست. در این بخش به موضوعات مختلف درباره پدافند پرداخته شده است.

مقایسه پدافندی

۱ پدافند هوایی رژیم صهیونیستی از بهترین و جدیدترین فناوری‌ها بهره می‌گیرد. از سوی دیگر به دلیل وسعت کم، امکان ایجاد چتر پدافندی متراکم برای آن‌ها تسهیل شده است. در مقابل ایران به دلیل محدودیت‌های مالی و وسعت زیاد، مشکلاتی را محتمل شده است. باین‌حال در یک نبرد که تمام شاخص‌ها در آن دخیل می‌شوند، همان وسعت کم که باعث ایجاد چتر پدافندی متراکم در سرزمین‌های اشغالی شده است، به بلای جان صهیونیست‌ها بدل می‌شود، زیرا هرگونه عبور از این چتر می‌تواند تبعات سنگینی بر جای بگذارد. از یک‌زاو به، اساساً همین تبعات سنگین باعث شده صهیونیست‌ها نیازمند چتر پدافندی با ضربهی موفقیت بالا شوند. به‌غیراز سامانه‌ها، در حوزه‌های دیگر پدافندی ایران برخی مشکلات خود را کم‌رنگ کرده است. بهره‌گیری گسترده از تأسیسات زیرزمینی، حملات هوایی را کم‌اثر یا بی‌اثر می‌سازد. از همین رو با وجود هدف قرار دادن پر حجم برخی تأسیسات موشکی و هسته‌ای زیرزمینی، صحبت از خسارت‌های اندک است.

۲ تاب‌آوری پدافندی ایران

حملات دقیق و پرشدت در ساعات اولیه و روز نخست جنگ سؤالاتی را درباره تاب‌آوری سامانه‌های پدافندی ایران ایجاد کرد که موفقیت‌های این سیستم پس از ضربه اولیه و سساقط کردن چند هواگرد صهیونیستی، بر پیچیدگی تحلیل اوضاع افزود. دراین خصوص نکاتی وجود دارد:

الف) ذخیرهٔ بالا

ایران با توجه به پیش‌بینی وقوع حملات برای سرکوب پدافند هوایی خود، سامانه‌های زیادی را ذخیره‌سازی کرده است. رونمایی از شهرهای پدافندی در همین راستا صورت گرفت.

ب) تولید در حین جنگ

ایران خود تولیدکننده طیف متنوعی از سسامانه‌های پدافند هوایی است. با توجه به وضعیت ایران، سامانه‌های پدافند هوایی ایران بسیار ارزان و برخی قادر به پایداری در محیط‌های جنگی پیچیده‌اند و اساساً با توجه به برتری غرب در آسمان تولید شده‌اند.

ج) قابل تأمین از متحدان

ایران می‌تواند با استناد به قرارداد با دولت‌های مختلف و دفاعی بودن سامانه‌های پدافندی، در حین جنگ و به‌سرعت دست به دریافت آن‌ها بزند.

۳ همه جنگ با پرتابه‌های پیشرفته و پرسرعت نیست

پدافند هوایی ایران در طول درگیری‌ها تماماً با پرتابه‌های پیشرفته و پرسرعت روبه‌رو نیست و ازاین‌رو می‌تواند در مجموع جلوی بسیاری از زیان‌ها را بگیرد. دشمن به درپای بی‌پایانی از تسلیحات دوریستا مجهز نیست و باید راهی برای بمباران از نزدیک و استفاده از بمب‌های ساده‌تر بیابد.

— خطرات پیش رو

با وجود حاکم شدن آرامش نسبی بر اوضاع جنگ تا روز دوم، اما سه سناریوی خطرناک پیش‌روست:

۱ حمله رژیم به زیرساخت‌ها و مقامات سیاسی

رژیم صهیونیستی تاکنون به فرماندهان نظامی، تأسیسات نظامی و هسته‌ای حمله کرده است. در حوزه تأسیسات هسته‌ای نیز تاکنون حمله‌ای به نیروگاه بوشهر صورت نگرفته است. این مسئله نشان می‌دهد تل‌آویو مسئولان سیاسی و تأسیسات اقتصادی را هدف نگرفته تا بتواند برخی منافع خود، مانند تأسیسات اقتصادی‌اش را در این نبرد حفظ کند. باین‌حال احتمال دارد آن‌ها تحت شرایطی خاص به سمت‌وسویی دیگر حرکت کنند. در بین سه سناریو، این سناریو محتمل‌ترین است.

۲ استفاده از سلاح‌های نامتعارف

احتمال می‌رود صهیونیست‌ها از سلاح‌های نامتعارف برای تهاجم به برخی پایگاه‌ها حمله کنند. این اقدام چندان پررنگ نیست. یکی از دلایل آن به زیرزمینی بودن تأسیسات اصلی ایران بازمی‌گردد که باعث می‌شود سلاح هسته‌ای روی آن کارایی نداشته باشد، از سوی دیگر با به‌کارگیری این سلاح علیه ایران، موج محکومیت‌ها بیشتر خواهد شد. همچنین ایران احتمالاً به‌سرعت دست به استفاده از سلاح‌های ویژه زده و برخی از سلاح‌های خاص را تولید خواهد کرد. این اقدام رژیم را منزوی‌تر و سلاح‌های ایران را مشروع‌تر می‌سازد.

۳ ورود آمریکا

اساساً یکی از دلایل حمله صهیونیست‌ها، تست امکان حمله به ایران بود. آمریکایی‌ها قصد داشتند ببینند اوضاع پس از یک حمله چگونه خواهد بود. صهیونیست‌ها نیز قصد داشتند با رقه‌زدن یک موفقیت، به واشنگتن نشان دهند اگر آن‌ها توانسته‌اند، پس آمریکا موفقیت بیشتری به‌دست می‌آورد. باین‌حال این احتمال با مشکلاتی روبه‌روست. از یکسو آمریکایی‌های ماندند در صورت ورود به نبرد ابعداد آن گسترده‌تر خواهند شد، پشتیبانی از رژیم به‌دلیل ورود مستقیم‌سخت‌تر می‌شود، گروه‌های مقاومت عمل می‌کنند، و برخلاف رژیم، ایران می‌تواند علیه پایگاه‌های آمریکایی از قوای زمینی نیز بهره‌گیرد. آمریکا با شاید ورود خود را لازم نبینند، زیرا هر سلاحی که بخواهند به‌کار گیرند با هزینه‌کرد از خون صهیونیست‌ها را به سمت ایران پرتاب می‌کنند تا حملات انتقام‌جویانه صرفاً دامنگیر تل‌آویو شود. این احتمال وجود دارد.

تاب‌آوری ساختاری

ایران از زمان انقلاب تاکنون بارها در شرایط سخت جنگ و هجوم تاب‌آوری خود را نشان داده است. شهادت دوزیس‌جمهور، یکی در سال‌های ۱۳۶۰ بر اثر بمب‌گذاری و یکی در سال ۱۴۰۳ بر اثر سقوط بالگرد و همچنین شهادت رأس نیروهای مسلح در نخستین روز تهاجم رژیم صهیونی این مسئله را نشان می‌دهد.

— نکات

برخی نکات پراکنده درباره تحولات جنگ وجود دارد که در ذیل آمده‌اند.

تمرکزهای مقطعی

۱ تمرکزهای رژیم صهیونیستی به‌صورت مقطعی روی برخی پایگاه‌های هوایی قرار می‌گیرد. روز جمعه ابتدا تمرکزها بر پایگاه‌های تیریز و سپس همدان بود و پس از آن به سمت اصفهان رفت. به نظر می‌رسد دلیل این تمرکزهای مقطعی، حمله مؤثر و حادتری است تا پایگاه‌ها به طور کامل از چرخه خارج شوند. ازاین‌رو رژیم به‌جای تقسیم توان، همه را روی یک پایگاه متمرکز کرده و پس از پایان به سمت گزینۀ بعدی می‌رود.

۲ هدف قرار دادن مراکز نیروی زمینی

صهیونیست‌ها به برخی پایگاه‌های زمینی نیز حمله کرده‌اند. این حملات می‌تواند باالستی به تروریست‌ها یا برخی دولت‌های منطقه به‌ویژه آذربایجان برای تحرکاتشان باشد، از سوی دیگر برخی نیز معتقدند احتمال دارد صهیونیست‌ها به کمک آمریکا درصدد هلی‌برن در برخی مناطق باشند؛ اقدامی که می‌تواند برای نفوذ به مراکز زیرزمینی برنامهریزی شده باشد.

۳ بزرگنمایی حملات هوایی با کمک کوادکو پتر و تایلر خودرو

رژیم صهیونیستی برای نشان دادن تسلط و قدرت هوایی خود، از وقایع مختلفی بهره‌می‌گیرد؛ از یکسو از موشک‌های ضدوزره و کوادکو پتر توسط تیم‌های نفوذی برای ضربه به تأسیسات بهره‌رفته می‌شود و از سوی دیگر خبرهایی درباره خرابکاری‌های ساده وجود دارد. برخی از این افراد دست به آتش‌زدن تایلر خودرو در اطراف شهرها و جاده‌ها می‌کنند تا این‌گونه نمایش دهند که حملات سنگینی انجام شده است.